

В. М. Івахненко,

канд. екон. наук, професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу,

К. Г. Кириченко,

провідний інженер,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ІНВЕСТИЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Фінансова діяльність підприємства може вивчатися шляхом оцінки його фінансового стану на підставі звітності та із залученням іншої необхідної інформації. Складні, багатовекторні і часто суперечливі фінансові процеси знаходять відображення в численних показниках фінансової звітності. Жоден із них сам по собі не дає достатньої інформації для вичерпної оцінки фінансового стану підприємства. Таким чином, виникає проблема формування системи ключових фінансових показників, а потім обґрунтованого синтезу їх значень для визначення однозначної оцінки фінансового стану підприємства.

Все більше прихильників необхідності поділу фінансового аналізу на швидкий і обмежений в обсягах *попередній, або експрес-аналіз* та повний і більш поглиблений аналіз фінансовій діяльності. При цьому відбір інформаційних джерел і відповідних фінансових показників залежить від мети, термінів та обсягів виконання аналізу.

Мета **експрес-аналізу** — визначення оперативної і простої у виконанні оцінки фінансового стану підприємства. Такий аналіз не повинен займати багато часу, потребувати якихось складних, трудомістких розрахунків та розгалуженої системи інформаційних джерел. Причому розрахунок загальновідомих фінансових коефіцієнтів — не лише зайва справа, а й не виправдано затримує завершення аналізу.

Господарська практика свідчить, що вирішальним і достатнім для визначення характеристики поточного фінансового стану є платоспроможність даного підприємства як його здатність сплачувати всі свої зобов'язання згідно з встановленими строками або відповідно до договірних умов. Найпростіше можна визначити **платоспроможність на якусь дату**. Для цього слід вивчити деякі дані бухгалтерського балансу, банківські виписки з розрахун-

кового рахунку та інколи іншу інформацію про рух грошових коштів. Основні *ознаки* платоспроможності — це, по-перше, наявність у підприємства в достатньому обсязі грошових коштів, а по-друге, відсутність несплачених своєчасно різних сум кредиторської заборгованості.

Процедуру визначення платоспроможності за даними бухгалтерського балансу починають з огляду залишків грошових коштів на розрахунковому та інших грошових рахунках підприємства. Якщо ці суми незначні (враховуючи масштаби його діяльності), треба проаналізувати суми заборгованості з короткострокових кредитів банків, кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, розрахунки з бюджетом, з оплати праці. Оскільки у балансі відтепер не показують окремо суми, вчасно несплачені, слід використати додаткові облікові дані для поділу вказаних в балансі сум на *нормальну (поточну) заборгованість і ненормальну (прострочену)*. Якщо перевіркою встановлена відсутність сум заборгованості, щодо яких порушено терміни сплати, то це надійна ознака доброго фінансового стану.

Визначення фінансового стану підприємства **за певний період у минулому** (місяць, квартал, рік) у принципі потребує з'ясування платоспроможності на підставі сукупності залишків грошових сум за окремими датами або відносно короткими відрізками часу. Неоцінену послугу тут можуть дати щоденні *банківські випуски з розрахункового рахунку* (особливо одна сума — залишок грошових коштів на кінець операційного дня. Маючи таку інформацію, аналітик, не звертаючись до звіту, спроможний упевнено констатувати, який фінансовий стан мало підприємство загалом і зокрема в будь-який окремий період часу і в якому напямі змінювалася платіжна ситуація.

Незадовільний фінансовий стан, як правило, пов'язують з постійною відсутністю коштів на розрахунковому рахунку. Наявність при цьому застарілих боргів банкам, кредиторам, бюджету та ін. лише зайвий раз підтверджує негативну оцінку фінансової діяльності, а отже, і фінансового стану підприємства.

Неплатоспроможність може бути *випадкова, нетривала* або *давня, хронічна*. В першому випадку низка неплатежів за поставлену покупцям продукцію зумовлює в свою чергу несплату боргів кредиторам за отримані від них ресурси для виробництва та послуги. Такі критичні фінансові ситуації трапляються тоді, коли дана комерційна організація з якихось причин не має достатній страховий запас грошових коштів на власному розрахунковому рахунку.

Погіршення фінансового стану в другому випадку — процес, звичайно, поступовий, і може тривати місяці, а інколи з періодами деякого покращення і роки. Фінансові проблеми стають постійними і більш серйозними, несплачені борги невпинно зростають. Нарешті, настає час, коли вже неможливо погасити великі суми заборгованості і підприємство припиняє роботу і навіть існування.

Між фінансовою, виробничою та іншими видами діяльності підприємства існують складні зв'язки і залежності. Так, фінансовий успіх дуже часто є наслідком добрих виробничих показників. У свою чергу, нормальна фінансова робота створює належні умови для передбачених обсягів виробництва продукції, забезпечує можливості для понадпланового його збільшення, додаткового одержання грошових коштів на розрахунковий рахунок.

Інвестиційні можливості самого підприємства залежать у першу чергу від рентабельності його роботи і успішності діяльності на ринку. Але фінансова стабільність є обов'язковою умовою відповідного накопичення і використання власних інвестиційних ресурсів та залучення їх за потребою із зовнішніх джерел. Слід також вказати, що інвестиційна активність підприємства може певною мірою свідчити як одна з характеристик його фінансового стану.

УДК 330.341.1

Ю. В. Іващенко,

аспірант кафедри менеджменту банківської діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ІНВЕСТИВАННЯ КОШТІВ У ПОГАШЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Постигла Україну фінансова криза є кризою неплатежів. Сьогоднішні суми заборгованості бюджету, підприємств, установ та організацій досягли критичного рівня. А тут іще емісійне кредитування розрахункових операцій НАК «Нафтогаз України» за російський природний газ щомісячно поглиблює фінансову кризу. В результаті чого — зростають обсяги дебіторської заборгованості бюджетів, підприємств, установ та організацій; не дотримують кошти за різницею в тарифах й самі підприємства паливно-енергетичного комплексу, що надає можливість їхнім керівникам безпідставно піднімати ціни на енергоносії і, тим самим, розкручувати інфляцію; набувають масовості ухилення дебіторів від